

Дерев'яно С. П., Примак Ю. В.
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
кафедра загальної, вікової та соціальної психології

ХОРДЕРСТВО У СІМ'Ї ЯК ПРОЯВ ЕМОЦІЙНОГО НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ

Проблема хордерства презентується у сучасних джерелах під різноманітними назвами, серед яких найбільш поширеними є «хоардінг» (hoarding), «патологічне накопичення», «синдром Плюшкіна», «силогоманія», «синдром Мессі», «диспозофобія» [1; 11]. У загальному сенсі це явище визначається як різновид нав'язливої поведінки, що проявляється у збиранні, накопиченні та зберіганні речей, які не завжди використовуються у повсякденному житті [11]. Наразі ця проблематика активно вивчається вченими у ракурсі патологічних рис характеру [2; 9], вікових змін [4; 12], гендерної приналежності [1; 8], пандемії COVID-19 [16].

Майже всі дослідники відзначають наявність емоційних негативних проявів, які супроводжують хордерство [3; 5]. Водночас залишається незрозумілим: негативні емоційні переживання є передумовою чи наслідком хордерства? Як саме хордерство пов'язано з емоційними особливостями членів сім'ї?

У зв'язку з вищезазначеним мета нашої роботи: охарактеризувати сутність поняття «хордерство у сім'ї» та виділити чинники афективного характеру, які до нього призводять.

В. Форстенбош з колегами провели низку досліджень стосовно поширення хордерства у контексті сімейної взаємодії. Серед найбільш вагомих проблем, що виникають у певних членів сім'ї у зв'язку з хордерством, вчені означили переживання самотності у колі сім'ї, недостатність емоційного саморозкриття у взаємодії з рідними, порушення здатності контролювати свої емоції [15].

Самотність у сім'ї. За свідченням дослідників це є найбільш провокуючий чинник, який запускає загальний механізм розвитку хордерства. Людина, яка почувається самотньою у своїй сім'ї, незадоволена ставленням до себе інших або сумує за тими членами родини, які покинули її (внаслідок фізичної втрати, вимушеної розлуки та ін.). На початковій стадії хордерства людина може прагнути до колекціонування певних предметів, що само собою не є шкідливим, проте при посиленні відчуття самотності зростає тяжіння до безглузкого накопичення будь-яких речей, – психологічно зібрані предмети замінюють людині-хордеру відсутність близьких людей [6; 10].

Емоційна закритість сім'ї. Відсутність в сім'ї емоційно-теплих стосунків, недостатня налаштованість її членів на щире вираження емоцій у внутрішньосімейному колі призводять до виникнення почуття незахищеності у найбільш вразливих за віком її членів (йдеться про дітей-дошкільників,

бабусь / дідусів). Досить часто діти не розуміють причин заклопотаності батьків своїми повсякденними справами, уникнення ігор з ними, вважаючи себе непотрібними. Водночас за відсутності емоційного спілкування з іншими значущими людьми, такі діти стають замкненими, зосередженими на збиранні іграшок (речей), які виконують роль «замінника» близького друга [12].

Порушення здатності до регуляції емоцій. Дані досліджень М. П. Аміейро й колег свідчать про відсутність суттєвих відмінностей щодо контролю експресії у складних та конфліктних ситуаціях спілкування між особами з вираженим хордерством та особами без ознак цього розладу. Проте значущі відмінності між зазначеними особами спостерігаються у здатності до рефлексії своїх емоційних станів та когнітивній переоцінці своїх переживань, внаслідок чого утруднено стає емоційна саморегуляція та налаштованість на позитив [3].

Серед засобів, що можуть сприяти усуненню симптомів хордерства при ранньому втручанні можуть бути заходи щодо навчання осіб, схильних до хордерства навичкам самотурботи (емоційний самомоніторинг, ресурсність та ін.); формування психологічної готовності до альтруїстичних вчинків (піклування про інших членів родини, догляд за твариною та ін.); когнітивно-поведінкові практики (зокрема техніки майндфулнес) [7; 13; 14].

Отже, хордерство у сім'ї – це сильне тяжіння до накопичення зайвих речей тими членами родини, які отримують від своїх рідних недостатньо емоційного тепла або сумують за ними через їхню відсутність. Хордерство у сім'ї свідчить про емоційне неблагополуччя певних її членів, що виявляється у таких ознаках як відчуття самотності, психологічна незахищеність, емоційна закритість у колі сім'ї. Основними засобами подолання емоційних негараздів, пов'язаних з хордерством у сім'ї, можуть стати навички самотурботи, піклування про інших.

Перспективи подальших досліджень з даного питання вбачаємо у глибшому вивченні чинників, що обумовлюють прояви хордерства у членів сім'ї.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Легка А. І., Кулеба М. М. Теоретико-методологічні засади дослідження особливостей осіб зрілого віку з патологічним накопиченням. *Теорія і практика сучасної психології*. 2020. № 1. Т. 2. С. 84 – 88.

2. Легка А. І., Кулеба М. М. Психологічні засади дослідження особливостей осіб зрілого віку з патологічним накопиченням. *Молодий вчений*. 2020. № 4. С. 492 – 499.

3. Amieiro M. P. Impaired emotion regulation in obsessive-compulsive disorder and hoarding disorder. *European Psychiatry*. 2021. Vol. 64. P. 419.

4. Barton C. L., Arnold P. D., Soreni N. Three Reasons why Studying Hoarding in Children and Adolescents is Important. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 2015. Vol. 24 (2). P. 128 – 130.

5. Barton A. L. J., Johns L., Salkovskis P. Are self-reported difficulties in emotional regulation associated with hoarding? A systematic review. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*. 2021. Vol. 30.

<https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2021.100660>

6. Barton A. L., Salkovskis P., Walters S. Investigating the diagnostic specificity of attachment and relational needs in hoarding disorder. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*. 2021. Vol. 30. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2021.100659>
7. Chen W. T., Mc Donald S., Grisham J. Investigating associations between hoarding symptoms and affective and cognitive empathy. *British Journal of Clinical Psychology*. 2021. Vol. 60. P. 177 – 193.
8. Danet M., Secouet D. Insecure attachment as a factor in hoarding behaviors in a non-clinical sample of women. *Psychiatry Research*. 2018. Vol. 270. P. 286 – 292.
9. Dozier M. E., De Shong H. L. The association between personality traits and hoarding behaviors. *Current Opinion In Psychiatry*. 2022. Vol. 35 (1). P. 53 – 58.
10. Fontenelle L. F., Muhlbauer J. E., Eppingstall J. Traumatic and stressful life events in hoarding: the role of loss and deprivation. *European Journal of Psychotraumatology*. 2021. Vol. 12. P. 3 – 9.
11. Mogan C., Kyrios M., Moulding R. Phenomenology of hoarding-What is hoarded by individuals with hoarding disorder? *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*. 2012. Vol. 1 (4). P. 306 – 311.
12. Morris S. H., Jaffee S. R., Franklin M. E. Hoarding in Children and Adolescents: A Review. *Psychiatry & Human Development*. 2018. Vol. 47. P. 740 – 750.
13. Pertusa A., Gaston R. L., Choudry A. Hoarding revisited: there is light at the end of the living room. *Bjpsych Advances*. 2019. Vol. 25. P. 26 – 36.
14. Tolin D., Levy H., Stevens M. The Effects of Cognitive-Behavioral Therapy on Hoarding Disorder Brain Activity. *Biological Psychiatry*. 2022. Vol. 91. P. 276 – 277.
15. Vorstenbosch V., Antony M. M., Rowa K. Family accommodation in problem hoarding. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*. 2015. Vol. 7. P. 7 – 15.
16. Zhang X. P., Lyu H. J., Lu J. B. Understanding the Hoarding Behaviors during the COVID-19 Pandemic using Large Scale Social Media Data. *IEEE International Conference on Big Data*. 2021. P. 5007 – 5013.

Староста В.В.,

студентка

Запорізький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Сучасність за наявності політичних, та соціально – економічних проблем у самому існуванні суспільства вимагає моральної зрілості і моральної сталості, і моральної досконалості кожного українця, але насамперед – підростаючої особистості. Чи не з дитинства починається добро, зло, підлість, мужність, відданість, свідомість дорослої особистості? До того ж варто саме з дошкільного дитинства свідомо підходити до того, що моральне виховання вбирає в себе